

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä
30.4.2013
Taltionumero
1561
Diaarinumero
873/3/12

1 (7)

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja A

Päätös, jota valitus koskee

Turun hallinto-oikeus 13.2.2012 nro 12/0086/2

Asian aikaisempi käsittely

Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaoston alainen viranhaltija on 28.3.2011 tekemällään päätöksellä myöntänyt A:lle vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) mukaisen palveluasumisen.

A on 22.6.2011 hakenut vammaispalvelulain nojalla henkilökohtaista apua 20 tuntia viikossa kodin ulkopuoliseen asiointiin ja vapaa-ajan toimintoihin. Hakemukseen on merkitty halutuksi henkilökohtaisen avun järjestämistavaksi työnantajamallin mukainen henkilökohtainen apu. Toinen vaihtoehto hakemuksessa on avustajapalvelu.

Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaoston alainen viranhaltija on 7.9.2011 tekemällään päätöksellä myöntänyt A:lle henkilökohtaista apua kodin ulkopuoliseen asiointiin ja vapaa-aikaan yhteensä 40 tuntia kuukaudessa toteutettuna avustajapalveluna. Muilta osin viranhaltija on hylännyt hakemuksen, koska A:lle aiemmin myönnetty palveluasuminen ja nyt myönnetty henkilökohtainen apu turvaavat hänen avuntarpeensa. Päätös on voimassa ajalla 1.9.2011–31.3.2012.

A on oikaisuvaatimuksessaan vaatinut henkilökohtaista apua 20 tuntia viikossa. Avuntarpeeksi on yksilöity myös päivittäisiä toimia.

Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaosto on päätöksellään 18.10.2011 hylännyt A:n oikaisuvaatimuksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Turun hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt A:n jaoston päätöksestä tekemän valituksen.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaispalvelulain 8 c §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan tässä laissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä ja opiskelussa;
- 3) harrastuksissa;
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Vammaispalvelulain 8 c §:n 4 momentin mukaan henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee.

Vammaispalvelulain 8 c §:n 5 momentin mukaan harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen (8 c §:n 1 momentin 3–5 kohdat) tarkoitettuja toimintoja varten henkilökohtaista apua on järjestettävä vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

Vammaispalvelulain 8 d §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Vammaispalvelulain 8 d §:n 2 momentin mukaan kunta voi järjestää henkilökohtaista apua:

- 1) korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut;

- 2) antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten sosiaalihuoltolain 29 a §:ssä tarkoitetun palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen; taikka
- 3) hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.

Peruspalvelulautakunnan 9.2.2011 hyväksymän toimintasuunnitelman mukaan asumispalveluyksikössä olevan henkilön avun tarve turvataan ensisijassa henkilökunnan avulla kotona ja kodin ulkopuolella ainakin ns. päivittäisasioinneissa ja ulkoilussa. Henkilökohtainen apu voi tulla kyseeseen lähinnä kodin ulkopuolella tapahtuvissa esim. harrastuksiin tai yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyvissä toimissa.

Mainitun toimintasuunnitelman mukaan henkilökohtainen apu järjestetään ensisijaisesti korvaamalla (vaikeavammaiselle) henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset. Henkilökohtaista apua voidaan järjestää työsuhteisen henkilökohtaisen avustajajärjestelmän lisäksi myös palkkioperusteisena avustajapalveluna, jolloin vammaispalvelutoimisto maksaa palkkion suoraan avustajalle ja huolehtii palkkioon liittyvien sivukulujen maksamisesta. Avustajapalvelu on ensisijainen palvelumuoto pienissä avustustuntimäärissä (40 tuntia/kuukausi tai vähemmän).

Asiassa saadut selvitykset

A on sairastanut aivojen otsalohkon syövän, jonka myöhäisvaikutuksina hänellä on vasemman puolen hemipareesi, toiminnanohjauksen vaikeuksia sekä kognitiivista ja fyysistä väsymistä. Lisäksi hänellä on epilepsia, nivelreuma, luukato, virtsanpidätyskyvyn häiriötä ja vasemman polven leikkauksen myöhäisvaikutuksia. Olkavarren murtuman takia vasen käsi on toimintakyvytön. A käyttää liikkumisen apuvälineenä sisätiloissa rollaattoria avustajan tukemana. Yksin ja ulkona liikkuessaan hän käyttää pyörätuolia. Hänelle on myönnetty 16.4.2010 alkaen toistaiseksi vaikeavammaisten kuljetuspalvelu.

23.8.2011 päivätyn palvelusuunnitelman ja Validia-palvelujen palvelupäällikön 11.11.2011 antaman lausunnon mukaan palveluasumisessa Validia-palvelujen Validia-talossa A:ta avustetaan normaaleissa päivittäisissä toiminnoissa, joista hän ei toimintarajoitteidensa vuoksi kykene itse suoriutumaan eli muun muassa päivittäisissä henkilökohtaisissa toiminnoissa, liikkumisessa, vaatehuollossa, ruokataloudessa ja siivouksessa. Palveluasumiseen kuuluu myös välttämätön kodin ulkopuolinen asiointi eli muun muassa ruokaostokset, hygienia, lääkkeet,

lääkärissä käynnit ja välttämättömät vaateostokset. Palvelutalossa A:n avun tarve on ollut keskimäärin 4 tuntia 30 minuuttia päivässä. Maksuluokka on kaksi, joka sisältää avustamista enintään 4 tuntia vuorokaudessa. Vapaa-ajan apu ei kuulu palveluasumisen piiriin.

Palvelusuunnitelman mukaan A:n vapaa-ajan harrastukset ovat konsertit, yhdistystoiminta, kirjastossa käynnit sekä käynnit esim. kahviloissa ja tyttären luona. Valituksessaan A on ilmoittanut avuntarpeekseen kauppa-asioinnit, kulttuuritapahtumat, kirjastoissa käynnit, pankkiasioinnit sekä fyysiset toimintakykyä ylläpitävät harjoitteet.

Johtopäätökset

A:n toimintakyky on heikentynyt useiden sairauksien takia. Hän tarvitsee apua välttämättä ja toistuvasti. Hänellä on käytössään palveluasumiseen kuuluvia säännöllisiä kotihoiton palveluja ainakin neljä tuntia vuorokaudessa. Lisäksi hänelle on myönnetty kuljetuspalveluja. A:n välttämättä tarvitseman avun määrää ei voida tässä tilanteessa arvioida suuremmaksi kuin mitä hän on jo nyt saanut järjestelyllä, joka muodostuu palveluasumiseen liittyvistä säännöllisistä kotihoitopalveluista ja myönnetystä 40 tunnin kuukausittaisesta henkilökohtaisesta avusta.

Henkilökohtaisen avun järjestämistapaa määriteltäessä on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön näkemykset ja tarpeet. Vaikeavammaisella ei kuitenkaan ole ehdotonta oikeutta saada palvelua juuri haluamallaan tavalla järjestettynä. A:n nyt saama apu on järjestetty vammaispalvelulain ja peruspalvelulautakunnan toimintasuunnitelman mukaisella ja tavalla, joka soveltuu A:n avun tarpeeseen. Yksilöasioiden jaoston päätöstä ei ole tältäkään osin aihetta muuttaa.

Hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 8 c § ja 8 d §

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

A on valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden ja yksilöasioiden jaoston päätökset kumotaan. A:lle on myönnettävä henkilökohtaista apua 20 tuntia viikossa palveluasumisen lisäksi henkilökohtaisen avustajan antamana.

Prosessin aiemmissa vaiheissa on tuotu esiin palveluasumiseen sisältyvän avun riittämättömyys turvaamaan A:n avun tarvetta. Erityisesti tällainen palvelutyhjiö kohdentuu asunnon ja talon ulkopuolella olevaan avun tarpeeseen, mutta myös tiettyihin toimintoihin asunnon ja talon sisällä. Apua ei yksinkertaisesti ole saatavilla palveluasumisen piirissä sellaiseen tarpeeseen, joka A:lla on.

A:n avustamistilastot osoittavat avustamismäärän olleen noin neljä tuntia vuorokaudessa. Sen jälkeen kun A on itse palkannut avustajan eli vuoden 2012 alusta, on avuntarve palveluasumispuolelta vähentynyt.

Vammaispalvelulain 8 d §:n 1 momentin mukaan henkilökohtaista apua järjestettäessä on otettava huomioon vaikeavammaisen oma mielipide ja toivomukset. Kaupungin tapa järjestää A:n palvelukokonaisuus on myös taloudellisesti kyseenalainen. Päätöksenteko perustuu yksipuoliseen soveltamisohjeen soveltamiseen yksittäistapauksen olosuhteet huomioimatta.

A on hakenut nimenomaan työnantajamallia, eikä avustajapalvelua. Tämän vuoksi hakemus olisi pitänyt käsitellä hakemuksena henkilökohtaisesta avustajasta. Myöskään hallinto-oikeus ei ole tätä asiaa riittävästi työstänyt päätöksessään, eikä perustellut asiaa tältä osin.

Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaosto on antanut valituksen johdosta selityksen.

Validian palvelutalossa asuessaan A:lle annettavaan palveluasumiseen kuuluvat päivittäistoimet, ruokailu ja välttämättömät ulkopuoliset asiointit, josta on sovittu palveluntuottajan kanssa. Lisäksi A:lle on myönnetty 40 tuntia kuukaudessa avustajapalvelua ja on hänen oma valintansa mihin hän myönnetyn palvelun käyttää.

A:lle palvelutason nostosta ei ole aiheutunut kustannuksia. Päätös palvelutason nostosta on perustunut A:n käyttämien/tarvitsemien palveluiden määrään. Palvelut on myönnetty IV palveluluokan mukaisesti.

Asiakkaalla ei sinänsä ole ehdotonta oikeutta valita sitä miten palvelu on hänelle järjestettävä. Asiasta saadun selvityksen perusteella on katsottava, että tässä tapauksessa A:lle myönnetty palvelu vastaa riittävästi avun tarpeeseen.

A on antanut vastaselityksen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöstä ei muuteta.

Perustelut

Kun otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja perusteluissa mainitut oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Irma Telivuo

Anne E. Niemi

Alice Guimaraes-Purokoski

Outi Suviranta

Janne Aer (t)

Asian esittelijä,
oikeussihteeri Camilla Sandström

Jakelu

Päätös

Jäljennös

A, maksutta

Turun hallinto-oikeus

Peruspalvelulautakunnan yksilöasioiden jaosto